

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Кузьмінського Анатолія Івановича про дисертацію Пономаренка Павла Миколайовича «Формування управлінської компетентності у майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

З метою здійснення експертизи дисертації Пономаренка Павла Миколайовича нами було проаналізовано зміст роботи, а також основних наукових праць. Узагальнені результати викладено у наступних положеннях.

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із планами відповідних галузей науки. Дослідження П. М. Пономаренка присвячене системному вивченню теоретичних і методичних основ професійної підготовки майбутніх офіцерів щодо формування у них управлінської компетентності у процесі навчання у вищих військових навчальних закладах.

Актуальність і доцільність обраної дисертантом дослідницької проблеми не викликає сумнівів з огляду на те, що питання підготовки офіцера, його становлення й подальшого професійного розвитку завжди було актуальним, а нині його важливість посилюється ускладненими умовами національно-визвольної війни.

Отже, виконана дослідником робота є актуальною, відповідною вимогам часу, корисною і необхідною для поліпшення якості підготовки офіцерів для Збройних сил України.

Дисертацію виконано у відповідності з науково-дослідною темою кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами імені академіка І. Зазюна Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут (НТУ «ХПІ») «Розвиток лідерських компетентностей здобувачів вищої освіти в системі підвищення якості їх підготовки» (№ ДР 0124U004395).

На основі ознайомлення із змістом дисертації та основних дослідницьких матеріалів ми дійшли висновку щодо **найбільш суттєвих наукових результатів і нових фактів, одержаних дисертантом.**

Робота характеризується належним рівнем наукової новизни. У дисертації з'ясовано стан дослідженості проблеми формування управлінської компетентності у майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах.

Автором розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність застосування педагогічних умов формування управлінської компетентності у майбутніх офіцерів у процесі навчання у вищих військових навчальних закладах.

Практичне значення отриманих дисертантом результатів полягає у впровадженні визначених ним педагогічних умов формування управлінської компетентності у майбутніх офіцерів у освітній процес вищих військових навчальних закладів.

Розроблені дисертантом критерії, показники, система діагностики рівнів сформованості управлінської компетентності у майбутніх офіцерів можуть бути використані для визначення динаміки прогресу курсантів вищих військових навчальних закладів у їхньому становленні як майбутніх командирів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисертантом, і загалом не викликає сумнівів.

Мета дисертаційної роботи сформульована чітко. Вона полягає у розробленні, теоретичному обґрунтуванні і експериментальній перевірці ефективності застосування педагогічних умов формування управлінської компетентності у майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах.

Наукові положення, сформульовані в дисертації, є логічно послідовними, переконливими, взаємозв'язаними й взаємозумовленими. Вони характеризуються високим рівнем методологічного обґрунтування, наукового узагальнення та всебічно висвітлюють досліджуване явище відповідно до мети наукового пошуку. Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження та його висновків зумовлені чітко визначеною методологічною стратегією здійснення дослідження й обґрунтованими теоретико-методологічними та методичними положеннями. Для виконання завдань дослідницького пошуку дисертантом було використано оптимальний комплекс методів наукового пізнання.

У роботі обґрунтовано представлено наукові результати на всіх рівнях наукової новизни, які отримані у процесі наукового пошуку.

Також варто позитивно оцінити вміння дослідника систематизувати й узагальнювати дослідницькі документи і матеріали (228 використаних джерел уможливили кваліфікований науковий аналіз у контексті сучасної педагогіки).

Висновки дисертаційної роботи логічні, переконливі й методологічно обґрунтовані.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується широким оглядом науково-педагогічних праць вітчизняних і зарубіжних дослідників (228 джерел, з яких 20 іноземною мовою).

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних положень, застосуванням методів, адекватних меті й завданням дослідження, репрезентативністю вибірки у педагогічному експерименті, кількісним і якісним аналізом емпіричних і експериментальних результатів, застосуванням методів математичної статистики.

Значення для науки і практики одержаних дисертантом результатів. Значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення, викладені в дисертації, можуть слугувати науковою основою для розроблення концептуальних, нормативно-правових документів і науково-методичних матеріалів із проблем підготовки офіцерів, формування їхньої готовності до управлінської діяльності.

Результати дослідження збагачують дидактику підготовки фахівців у вищій військовій школі. Їх доцільно використовувати для розроблення нових й оновлення чинних освітніх програм для курсантів вищих військових навчальних закладів.

Упровадження результатів дослідження, здійсненого Пономаренком П. М., підтверджується 4 довідками вищих військових навчальних закладів України.

Проміжні й кінцеві результати дослідження висвітлено у 11 наукових працях.

На основі узагальнення результатів наукового пошуку, здійсненого Пономаренком П. М., вивчення рукопису дисертації, а також опублікованих наукових і науково-методичних праць ми доходимо висновку, що особистий науковий доробок дисертанта можна кваліфікувати як вагомий внесок у розвиток військової педагогічної науки.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Розроблені теоретичні положення, узагальнення й висновки дисертації, можуть бути використані у процесі професійної підготовки офіцерів у вищих військових навчальних закладах.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Структура дисертації є методологічно обґрунтованою й логічною. Дисертація написана й оформлена згідно з нормативними вимогами. Стиль викладу й аналізу

проміжних і кінцевих результатів дослідження, наукових положень і висновків є обґрунтованим на теоретичному і методологічному рівнях.

Висновки до розділів і загальні висновки дисертації є обґрунтованими, логічно зв'язаними із процесом поетапного виконання завдань і досягнення мети дослідження.

Зміст дисертації відзначається змістовою завершеністю, цілісністю, влучною аргументацією фактів. Заслужує схвалення широка апробація результатів дослідження на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Повнота викладання результатів в опублікованих працях. Наукові положення, висновки й рекомендації, подані в дисертації, достатньо повно висвітлені в опублікованих працях здобувача (11). Результати аналізу публікацій, які розкривають науковий зміст дисертації, свідчать, що всі вони носять конкретний і цілісний характер, містять чітку аргументацію і точне формулювання результатів дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Оцінюючи загалом позитивно дисертацію Пономаренка Павла Миколвійовича, вважаємо за необхідне висловити окремі міркування й побажання.

1. На початку дисертації авторові варто було б подати список аббревіатур і скорочень, які вживаються в тексті.
2. У першому розділі дисертації зайве розлого розглядаються поняття «компетенція» і «компетентність» (с.43 – 59).
3. Окремі фрагменти дисертаційного матеріалу доцільно було б подати в додатках. Наприклад, зміст семінару на с. 126 – 127.
4. Дисертант подекуди допускає судження, не вказуючи точного смислу предмета розгляду. Так, на с. 25, де йдеться про дослідження О. Л. Луцького, автор пише «... при реалізації першої педагогічної умови ...», але з попереднього тексту незрозуміло, у чому ж суть цієї педагогічної умови.

На с. 42 дисертації автор подає особливості управлінської діяльності військового офіцера тактичного рівня на первинних посадах його кар'єри. Після переліку особливостей дисертант пише «Таким чином, визначено недостатній стан розробленості проблеми формування управлінської компетентності майбутнього офіцера», хоч перелічені особливості аж ніяк не свідчать про висновок автора.

5. Ураховуючи, що дослідження здійснювалося у період національно-визвольної війни, доцільно було б більше уваги приділити

необхідності формування управлінської компетентності у майбутніх офіцерів саме у зв'язку з війною.

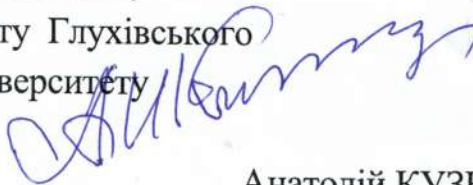
6. У тексті дисертації мають місце окремі огріхи редакційного характеру. Не вважаємо за потрібне їх коментувати, оскільки завдання опонента полягає у ґрунтовному аналізі наукової суті проблеми дослідження.

Вищезначені міркування й побажання не є принциповими, вони носять лише пропозиційно-рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку результатів дослідження.

Висновок. Дисертаційна робота Пономаренка Павла Миколайовича «Формування управлінської компетентності у майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомe теоретичне й прикладне значення для розвитку військової педагогічної науки. За актуальністю, науковою новизною, практичним значенням, вірогідністю основних результатів, змістом і оформленням робота повністю відповідає вимогам, а її автор Пономаренко Павло Миколайович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
професор кафедри педагогіки, психології,
соціальної роботи та менеджменту Глухівського
національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка

Анатолій КУЗЬМІНСЬКИЙ

